

jesenje putovanje u podravinu

Podravina leži kao na velikom tignju između valjave Drave i bilogorskih podnožja, ako u nju doputujete u jesen, preko Bilogore. Upravo tako zažareno-hrskava kao netom ispečena zlevanjka. Lijeno, nošena lahorom, bablja ljeta između šuštavih komušina lome popodnevnne zrake. Čini vam se umorna i žuta. Ona zapravo gori ispod vatrene grude što se lagano priklanja zapadu. Ječi od nabreklih bedara i ne dopušta da je manufakturno preslikavaju na stakla, jer uopće nije takva kakvu je prikazuju na tim kopijama. Te kopije silom žele vratiti vrijeme koje je ona odavno ostavila za sobom. Podravina čak ni u jesen, godišnje doba kad je najdirljivija, nema u sebi idilu tih staklarskih pejzaža tako ljupkih, sentimentalnih i lažnih istovremeno. I svi se ti podravski kopisti prihvaćaju risati Podravinu u zimskim beznađežnim mjesecima, kad je Podravina žalosna i jadona s beznađežnim, bijelim daljinama, što je Krleža tako dobro opisao u »Predgovoru podravskim motivima«. Treba se usuditi preslikavati Podravinu u jesen, kad je tako prepuna, pred porodom! Zahvatiti atmosferu isušenih kukuruzovina, preplanulih tetiva što ubacuju žute, cekinaste klipove u traktorsku prikolicu, skulastih konjskih koljena što poklekuju pod teretom, gorica s njihovim bakrom i cinoberom, s klopocima-usamljenim brbljavcima, pjesmama, berbama, pijanim beračima, cviljavim prešama, Drave s njezinom samozadovoljnom mirnoćom u ranu jesen i vrbicama muljnim od proljetnih naplavina, sive zmije evropske ceste s bijelom prugom na hrptu... Posao što zahtijeva talenta i strpljenja! Ta atmosfera ima u sebi napetost nabijenosti koja se može dokučiti više instinktom nego željom. Sve je to veliko, užeglo slavlje boja, razigrana maštovitost paučina, kapljica rose, odbljeska, ljeskavosti dravskih voda i šoderice, fatamorgana i titranje zraka u predvečerje kad se izmjenjuje topla struja s izmaglicama po livadama i vrbicama. (Baš u to vrijeme kad nailazi večernja, jesenja svježina, miris konjskih sapi što su upravo prošle, tako je intenzivan!). Šume kroz koje ste prošli i same u terakoti jesenje bjelogorice (uskoro će ih »razbigorec« potpuno razodjenuti) ponegdje čuvaju zelene oaze tek ukomponirane crnogorice u podravske pejzaže. Podravina lijeno dremu-

cka na popodnevnom suncu, a i vama sklappaju se vjeđe poslije druge krigle piva na terasi novigradske krčme »Drava« i tek napola slušate sugovornika kojem se jezik razvezao, pa vam Podravinu želi natočiti u kriglu i lubanju. Poslije obilnog bonceka i grah salate s bučnim uljem, pristojno zaklanja usta masnim prstima (kojima je malo prije očistio komadiće zaostalog bonceka po pocrnjelim zubljin ostacima) i podriguje, otpuhnuvši u vas uz jedan: »Pardon!« Njegovo se srce, sad poslije četvrte krigle, ražalilo nad »dobrim, starim vremenima« i on je spreman pred vama »rasprti« svoju dušu. Jesen je vrijeme podravskih gorica i berbi i to njega boli »kaj berbe više nisu kak su negda bile i kaj se ve sve nekak na harmak mora delati«. Rastužio se taj naš gazda nad svojim traktorom i modernom štalom i pita se gdje je ono vrijeme kad su njegva dva »capasta«

podravska zelenka radosno frktala pod laganim kolima na kojima su bili lagvi i bednji spremni za berbu? Gdje su te berbe kad se bralo onoliko dana »za kuliko je baba jesti spravila i kuliko je staroga vina bilo«? Gdje su »popевke i međaši«? Podbočio se svojom velikom, odebljalom, korastom rukom na rub stola (fizionomije podravskih ljudi je ono što se nije promijenilo od Hegedušičevih početaka do danas), zažmirio sitnim očima, sakrivenim u odebljale obrazine i čekinje i gotovo zaplakao nad »kak cekin žutim, a kak ulje gustim tudumom« kojeg si se mogao »nalijati« bez straha da će ti se drugi dan lubanja rasprsnuti od sumpora i konzervansa. I onda dolazi ono najžalosnije u cijeloj toj njegovoj tužbalici, a to je kako Podravci više ne stignu ni pogledati ispod svojih »goričkih senic« tu svoju Podravinu, kao da je ona devalvirala na ljepoti ili kao da su za sva vremena nauživani njezinom dosadnošću. Spomenut će svojeg prvog međaša koji mu »njegovu goričku idilu« remeti zvrndanjem kultivatora i smrdljivim prdekanjem motorne šprice«. »Pa gdi je tu način, prosim vas lepo?« Odjednom će poželjati da, sad odmah i tu, ima veliku »štrucu mazanice ili

orehnjače« kojom bi vas ponudio pa da i vi po vonju i okusu osjetite ugođaj te Podravine, jer »Podravci su poznati po orehnjačama i makovnjačama i gibanici, kaj bute znali. »Odveo bi vas i u te gorice, ali je sve to tak žalosno, jer mu se »klet zrušila kad je prsnica pukla lanjske godine« i, jer više i »onak ničeg tam nema kak u ona dobra, stara vremena«. A ta stara vremena su lijepo, polako kliznula kroz prste kao pijesak u pješčanom satu i to dvoje njegove djece se razišlo ne mogavši se saživjeti s kuknjavom nad starim vremenima i idejom da se živi u velikoj kući zajedno, kao nekad. Vrijeme velikih porodica je prošlo i rasparčalo te porodice u parove s jednim ili dvoje djece, što će isto tako jednog dana na evropsku cestu.

Tako vam je to s idiličnom Podravinom u jesen. Dok ostavljate tu terasu i ponovno sjedate u svoj automobil da bi ste krenuli dalje na E7 (broj evropske ceste), izbacite sve te sentimentalnosti iz kabine, pozdravite se tek ovlaš s čovjekom koji vas je gnjavio gotovo cijelo poslijepodne i nemojte da vam se dogodi da postanete zaljubljenik Podravine u jesen.

Ilustracija: Josip Turković

